

De effecten van het Amsterdams Fonds voor de Kunst stimulerings traject Meer Cultuur op school

**Veertien intensief onderzochte scholen, van vijf naar negen beleidsplannen,
negen voorbeeldprojecten en VEEL meer cultuur op school.**

**AMSTERDAMS
FONDS VOOR DE KUNST**

Richtje Sybesma, Binoq
Peggy Brandon, Mocca

Inleiding

Wat gebeurt er als je echt naar scholen luistert en een dag per week met een gratis extra kracht alle knelpunten voor cultuureducatie aanpakt? Dan krijg je honderden enthousiaste kinderen en **VEEL meer cultuur op school.**

Het Amsterdams Fonds voor de Kunst beheert de Plusregelingen. Met het deelprogramma Cultuureducatie steunt het Fonds projecten die de Amsterdamse schoolgaande jeugd laten kennismaken met kunst en cultuur. Scholen blijken deze regeling nog niet ten volle te benutten. Mocca, het cultuureducatie expertisecentrum in Amsterdam, heeft sinds 2006 grote vorderingen gemaakt met de begeleiding van scholen in visievorming en vastlegging van cultuureducatiebeleid. Er is veel kennis van de succesfactoren en de knelpunten bij de scholen. Scholen hebben een eigen cultuurprogramma vastgelegd en zijn toe aan de implementatie van dat programma. Maar niet elke school kan volledig in de implementatie en uitvoering van het gekozen cultuurprogramma worden ondersteund en niet elke school heeft kennis van de mogelijkheden van het Fonds.

Om een extra impuls aan het deelprogramma Cultuureducatie te geven heeft het Amsterdams Fonds voor de Kunst in het najaar van 2008 het 'meer cultuur op school' stimuleringstraject opgezet en Mocca gevraagd dit uit te voeren. Mocca participeerde door de inzet van uren en kennis. Door het stimuleringstraject zijn 10 scholen ondersteund in de structurele inzet van cultuureducatie, verdeeld over acht PO- en twee VO-scholen. Het traject zet in op het vergroten van de competenties van schoolteams en het creëren van draagvlak binnen de school voor het te formuleren of al geformuleerde beleid en de implementatie van dat beleid. Een belangrijk onderdeel is het dusdanig versterken van de kennis van de besturen en schoolteams dat het schrijven en uitvoeren van cultuureducatie-projectplannen geen belemmering meer vormt.

Ook wordt het schrijven van relevante beleidsstukken en aanvragen voor budgetten een vaste competentie van het schoolteam. Het uitdrukkelijk doel is dat de betrokken scholen blijvend zelfstandig de implementatie van hun cultuureducatiebeleid kunnen uitvoeren en dat de resultaten kunnen worden ingezet voor andere scholen. Voor scholen in Amsterdam is het een belangrijke stap naar de inbedding van cultuur in het schoolplan.

Uit een totaal van 37 scholen hebben veertien scholen aan het traject meegedaan en zijn 10 scholen intensief begeleid. Van februari tot september hebben de scholen kosteloos gebruik kunnen maken van een Toegevoegde CultuurCoördinator. Deze TCC-ers werden een dag per week aan de school toegevoegd.

Het proces rondom de uitvoering van het stimuleringstraject is onderdeel gemaakt van een onderzoeksproject. Richtje Sybesma van Binocq was verantwoordelijk voor vraagstelling en verslaglegging.

"Participerende scholen hebben na afloop voldoende kennis bij verschillende personen binnen het schoolteam om projectplannen en projectaanvragen te schrijven. Er is kennis om concrete projecten uit te voeren en de teams zijn blijvend in staat nieuwe projecten te genereren en uit te voeren. De scholen in de pilot zorgen bovendien voor een olievlekeffect: de opgedane ervaringen moeten bruikbaar zijn voor andere scholen en onder de andere scholen worden verspreid."

Per eind 2008 waren de resultaten bekend: negen voorbeeldprojecten, meer kennis op scholen en nieuwe inzichten die toepasbaar zijn voor heel veel scholen in de stad, honderden enthousiaste kinderen en **VEEL meer cultuur op school.**

In dit rapport wordt eerst een overzicht van de effecten van het stimuleringstraject en een samenvatting van de belangrijkste bevindingen gegeven, waarna een overzicht van de voorbeeldprojecten op de scholen volgt en een weergave van het bij het traject horende onderzoek.

Peggy Brandon
Directeur Mocca

Basisschool Het Klaverblad: project *Tongharkers*

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Het effect van Meer cultuur op school	4
<i>Vijf scholen met beleid zijn negen scholen met beleid geworden</i>	
<i>Versterking van de kennis van de toegevoegde cultuurcoördinatoren</i>	
Succesfactoren voor cultuureducatiebeleid	5
Belemmeringen voor cultuureducatiebeleid	5
Conclusies en aanbevelingen	6
De scholen in het traject en bijzondere voorbeeldprojecten	
De Al Wafaschool /Openbare school De Bongerd/	9
Katholieke basisschool Het Bovenland/Openbare basisschool De Roos/De Holendrechtschool	12
VSO Kingmaschool	14
Basisschool Het Klaverblad	15
OBS De Ru Paré/Open katholieke school Sint Catharina	16
Openbare basisschool De Spaarndammer	17
Achtergrond van het stimuleringstraject	18
motivatie	18
projectbeschrijving	19
werkwijze	19
toegevoegde coördinatoren	21
voorwaarden en Selectie Scholen	21
organisatie van het project	21
De zeven belemmeringen voor implementatie	23
ontbreken kennis en vaardigheden	23
ontbreken praktische ondersteuning	23
ontbreken van lesmiddelen	24
tijdgebrek en werkdruk	24
ontbreken van financiële middelen	24
spanningsveld met andere taken	25
het gebouw	25
Onderzoeksverslag: de vertaalslag van beleid naar praktijk	27
de onderzoekspopulatie	27
de verankering	28
duurzame verbetering interne competenties	28
subsidie aanvragen bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst	29
olievlekwerking	30
Bronnen	31
Bijlage 1 - Vragenlijst nulmeting onderzoek scholen	32
Bijlage 2 - Vragenlijst Toegevoegde Cultuurcoördinator Meer Cultuur op School	36

Het effect van *Meer cultuur op school*

Het effect van de inbreng van de TCC-ers op de tien geselecteerde scholen is enorm geweest. In een periode van zeven maanden weten zij teams te motiveren, beleidsplannen van de grond te tillen, projecten te ontwikkelen en langdurige trajecten met aanbieders van cultuureducatie in gang te zetten. En dat op scholen met elk zo hun specifieke voorgeschiedenis. Veelvuldige personeels- en directiewisselingen en de introductie van onderwijsvernieuwingen zijn een paar van de aspecten waarmee de scholen te kampen hebben.

Een van de scholen heeft de laatste vijf jaar, vijf directeuren zien komen en gaan. De school is onder curatele gesteld en de helft van het team is vervangen. Toch is het ook daar gelukt beleid te ontwikkelen en een plan van de grond te tillen. Of de net gestarte school, waar nog gedubd wordt over hoe het onderwijsconcept überhaupt vorm moet krijgen. De TCC-er heeft daarin meegedacht en instrumenten aangereikt hoe cultuureducatie daarin verweven kan worden. Op een van de twee scholen die verdeeld is over twee vestigingen, is een samenwerking tussen de locaties tot stand gebracht die tot voor kort ondenkbaar was.

Vijf scholen met beleid zijn negen scholen met beleid geworden

Bij de start van het traject hebben vijf scholen reeds een visie geformuleerd op cultuureducatie. Na afloop van het traject zijn dat er negen. Zeven scholen zijn bij het begin van het traject verstoken van een beleidsplan, bij drie scholen is het al afgerond. Als de TCC-ers de scholen loslaten is dat aantal gestegen tot vier en is er bij nog eens vijf scholen een eerste basis gelegd voor beleidsontwikkeling.

Negen van de tien scholen hebben voor hun projecten kunnen profiteren van een financiële bijdrage van het Fonds. Die projecten maken deel uit van de lijn die voor de toekomst is uitgezet. Dat wil niet zeggen dat de projecten meteen een onderdeel vormen van de doorlopende leerlijn, maar het is wel een eerste stap is in de richting daarvan. Zeven van negen projecten zijn zodanig ingericht dat er een vervolg aan wordt of kan worden gegeven.

Op een school is het niet gelukt een project te ontwikkelen maar er ligt aan het eind van het traject wel een meerjarig beleidsplan waar de school mee verder kan. Alle tien scholen hebben gedurende het traject kunnen meekijken en samenwerken met een ervaren cultuurcoördinator.

Versterking van de kennis van de toegevoegde cultuurcoördinatoren

Voor de toegevoegde cultuurcoördinatoren was het traject een springplank naar verdere professionalisering. Twee van hen hebben zich succesvol gevestigd als zelfstandig adviseurs voor verschillende scholen, naast hun bestaande werkzaamheden als interne cultuurcoördinator op een school. Ze hebben gelegenheid gehad om hun netwerk uit te breiden en ervaringen met andere scholen uit te wisselen. De anderen hebben hun positie in de eigen school verstrekt en gebruiken de opgedane kennis voor andere scholen binnen hun netwerk. Een vijfde coördinator is bij Mokka in dienst getreden.

Richtje Sybesma

Binoq

Succesfactoren voor cultuureducatiebeleid

Cultuureducatie moet breed worden gedragen in de school. Het instellen van is werkgroepen is een eerste voorwaarde voor het creëren van draagvlak en van de continuïteit van een opgesteld plan. Het te kiezen aanbod is alleen succesvol als het aansluit bij de wensen van de school, de leerlingen en de bestaande lessen.

Belemmeringen voor cultuureducatiebeleid

Aan kop staat het ontbreken van kennis en vaardigheden. Deze hobbel wordt veelvuldig genoemd bij zowel de scholen als de TCC-ers (in totaal 16 keer). Op de tweede plaats wordt het gebrek aan praktische ondersteuning genoemd (10 keer) en als derde staat de behoefte aan lesmateriaal (9 keer genoemd). Op vier staan de punten waarvan van te voren wellicht gedacht zou worden dat ze op de eerste plek zouden eindigen: geen tijd, geen geld en de spanningen die het oplevert binnen de school (7 keer genoemd). Op de vijfde plaats staat het gebouw als belemmerende factor (5 keer genoemd). De zeven punten uit de top 5 worden in een volgende hoofdstuk nader toegelicht: zowel de scholen als de TCC-ers hebben nader omschreven wat hiermee precies wordt bedoeld.

Het project *Pimp mijn school* van de Spaarndammerschool

Conclusies en aanbevelingen

Op grond van het onderzoek en de werkzaamheden op veertien scholen kunnen de volgende conclusies en aanbevelingen worden geformuleerd.

- Het ontbreekt de scholen vooral aan kennis en vaardigheden, praktische ondersteuning en leermiddelen om een kwalitatief goed cultuureducatiebeleid op kunnen stellen en in te bedden in doorlopende leerlijnen binnen het lesprogramma.
- Het ontbreekt de scholen daarnaast aan tijd en geld om cultuureducatie goed vorm te geven binnen de school en het levert spanningen op met de andere taken en zaken van de school. Cultuureducatie voelt als extra zolang het geen natuurlijk onderdeel vormt van het geheel.
- De aanwezigheid van een ICC-er is geen garantie voor een succesvol cultuureducatiebeleid. Dit komt omdat er geen tijd en geld worden vrijgemaakt om zich voldoende te kunnen toerusten. Bovendien staat de ICC-er erg alleen in zijn taak en is er buiten de school niet echt een plek waar ICC-ers hun hart kunnen ophalen.
- Het versterken van de interne competenties bij scholen is voor een deel bereikt met het begeleidingstraject Meer cultuur op school. Het is onzeker of de scholen nu voldoende toegerust zijn om het beleid zelfstandig op te zetten en/of vorm te geven.
- Het doen van subsidieaanvragen bij het Fonds wordt door de scholen uit het onderzoek - vaak bij voorbaat - ingewikkeld gevonden. De TCC-ers ervaren de procedures als tijdrovend en redelijk ingewikkeld. Dit kan een van de verklaringen zijn voor het lage aantal aanvragen van de scholen dat het Fonds bereikt.

Met een traject als Meer cultuur op school kan niet op voorhand worden uitgegaan van een olievlekwerking via de scholen. Dit zal vooral worden bewerkstelligd door Mocca die de vergaarde kennis opnieuw in zal zetten.

Aanbevelingen:

Geef de cultuurcoördinator voldoende faciliteiten

De meeste prangende aanbeveling voor scholen en schoolbesturen is dat als ze willen dat er serieus werk wordt gemaakt van cultuureducatie zij hiervoor een interne cultuurcoördinator moeten aanstellen die ten eerste de tijd krijgt het werk uit te voeren en ten tweede in staat gesteld wordt kennis te vergaren en vaardigheden te ontwikkelen. Uit dit onderzoek blijkt dat zowel in het VO als in het basisonderwijs een ICC-er zonder uren, ondersteuning en faciliteiten weinig van de grond kan tillen.

Faciliteer een externe coördinator

Maak het mogelijk dat de scholen die het op dit moment niet lukt cultuureducatie zelfstandig op poten te zetten, voor een bepaalde periode worden ondersteund door een externe coördinator. Uit het traject blijkt hoezeer een externe expert de boel op school weet vlot te trekken zonder te worden gehinderd door de interne verhoudingen of gevestigde structuren. Uitgaande van de trendanalyse 2008 van Mocca is de schatting dat het om ongeveer 20% gaat van de scholen in Amsterdam. De gemeente zou geld moeten vrijmaken voor het faciliteren van toegevoegde cultuurcoördinatoren op deze groep scholen. Instanties als Mocca en Matchpoint zouden een belangrijke rol in de uitvoering kunnen spelen.

Richt een platform op voor uitwisseling tussen ICC-ers

Om de ICC-ers in hun werk te ondersteunen zou het goed zijn een platform op te richten waar ICC-ers elkaar kunnen ontmoeten en sprake kan zijn van kennisuitwisseling over het beleid en de praktijk. Op dit moment organiseert Mocca netwerkbijeenkomsten voor ICC-ers; daarop zou steviger ingezet kunnen worden.

Denk aan een digitaal platform

Dit zou bijvoorbeeld kunnen via de inrichting van een digitaal platform. Ook in het opzetten van een digitaal platform zou Mocca het voortouw kunnen nemen.

Mocca draagt bij aan olievlekwerking

Mocca draagt op dit moment al bij aan de olievlekwerking door het regelmatig organiseren van expert meetings en levende netwerken. Dit soort werkzaamheden kan vaker ter hand worden genomen. Verder kan Mocca hieraan kennis verspreiden door bevindingen beschikbaar te stellen in de vorm van tips en trucs op hun website. Door deze kennis en kunde breed beschikbaar te stellen kunnen er meer scholen van profiteren.

Heldere aanvraagprocedures

Het Fonds zou voor de scholen de aanvraagprocedures en formulieren moeten verhelfen en vereenvoudigen. De beoordelingscriteria lijken op het eerste gezicht misschien helder genoeg, in de praktijk blijken ze voor meerdere uitleg vatbaar. De cultuurcoördinatoren weten daardoor niet waar hun verzoek aan moet voldoen en krijgen de aanvraag terug met de opmerking dat er te veel onduidelijkheid in zit. In het veld leeft de gedachte dat het Fonds een hoogdrempelige organisatie is, in werkelijkheid staat het Fonds erg open voor schoolaanvragen, zeker als het gaat om scholen waar nog niet of nauwelijks iets wordt ondernomen op het gebied van cultuureducatie. Breng die boodschap over! Maak duidelijk voorlichtingsmateriaal waarin duidelijk staat dat het gaat om scholen, onderwijs, cultuureducatie en maak in heldere taal duidelijk aan welke eisen een aanvraag en een project moet voldoen.

Het Fonds kan haar dienstverlening uitbreiden

Het Fonds kan het scholenveld beter bedienen door een aantal bestaande diensten uit te breiden en/of te versterken. Op dit moment bestaat het spreekuur waarbij aanvragers van kleinschalig projecten sneller uitsluitel krijgen over hun aanvraag. Als het Fonds meer contact met de scholen wil krijgen zou deze functie kunnen worden uitgebreid door het instellen van een algemeen (telefonisch) spreekuur specifiek voor scholen. Zo kunnen zij op weg geholpen worden nog voordat ze besluiten tijd te stoppen in een aanvraag en kunnen ze toetsen of zij een reëel idee hebben (groot en klein). Een andere stap van het Fonds zou kunnen zijn de inzet van de cultuurverkenners in verschillende stadsdelen op scholen te vergroten. Tot nog toe leveren de verkenners nog een onvoldoende bijdrage aan het verhogen van het aantal cultuureducatie aanvragen van scholen. Tijdens het begeleidingstraject is er een aantal vruchtbare samenwerkingen geweest tussen de TCC-ers en cultuurverkenners. Laat de verkenners de scholen meer bezoeken met een duidelijke boodschap waaruit blijkt dat het Fonds geen hoge drempel heeft.

De aanbevelingen die uit het traject zijn voortgekomen aan het Amsterdams Fonds voor de Kunst en aan Mocca zijn tot uitvoer gebracht. Het Fonds heeft de aanvraagprocedure vereenvoudigd en heeft een duidelijke boodschap naar de scholen; Mocca investeert in bijeenkomsten en in een digitaal forum voor ICC-ers. De aanbevelingen aan scholen en schoolbesturen worden de komende periode aan hen voorgelegd.

AMSTERDAMS
FONDS VOOR DE KUNST

Workshops door
een kunstenaar?

GELD
AANVRAGEN
VOOR EEN
KUNST
PROJECT
OP SCHOOL?

Bijzondere
jubileum
activiteit?

Theaterstuk of
muziekproject?

BEL 020 - 5200520

KIJK www.amsterdamsfondsvoordekunst.nl

Postercampagne naar aanleiding van de bevindingen van het *Meer cultuur op school* traject

De scholen in het traject, bijzondere voorbeeldprojecten en VEEL meer cultuur op school

Hieronder volgt een korte beschrijving van elke school die meedeed met *Meer cultuur op school*. Het geeft een beeld van de beginsituatie en de effecten van de extra ondersteuning door de toegevoegde cultuurcoördinator van Mocca.

- **Al Wafaschool heeft nu een Alwafamuseum**

De Al Wafaschool is een Islamitische basisschool met 280 leerlingen. De school bevindt zich in de wijk Bos en Lommer en is verdeeld over twee locaties. De school voert regelmatig cultuureducatieve activiteiten uit waarbij het vooral gaat om dramalessen in de onder- en middenbouw en om museumbezoek in de bovenbouw.

Situatie bij start traject:

Al Wafa beschikt zowel over een visie op als een beleidsplan voor cultuureducatie. De school geeft bij de start van het traject aan behoefte te hebben aan het beter structureren van de activiteiten, het leren selecteren van activiteiten die passen bij het beleidsplan, structurering van de werkzaamheden en het implementeren van een taalproject.

Resultaat van het traject:

De visie en het beleid zijn omgezet in een concreet project. Het project Het Al Wafamuseum bestaat uit een museumbezoek, een aantal lessen beeldende vorming en het zelf inrichten van het *Al Wafamuseum* op onder andere een locatie in het Stadsdeelkantoor. Doel is de beeldende vorming een vaste plek in (islamitisch) onderwijs te geven en de mogelijkheden die cultuureducatie biedt om de visie van de school te ondersteunen ten volle benutten. Het project is zo opgezet dat het twee keer per schooljaar herhaald kan worden.

- **De Bongerd hongert naar Poezie!**

In Noord is de openbare school De Bongerd met 115 leerlingen gehuisvest in een tijdelijk schoolgebouw. De school is pas anderhalf jaar geleden gestart en hun definitieve vestiging moet nog worden gebouwd. Er is in deze startfase nog geen visie of beleid ontwikkeld. De school voert regelmatig culturele activiteiten uit waarbij het gaat om djembélessen, bezoek aan het filmmuseum en de kunstenaars van het nabij gelegen NDSM-terrein.

Situatie bij start traject:

Deze school heeft nog geen visie op cultuureducatie geformuleerd en beschikt dus ook niet over een beleidsplan. De Bongerd vraagt ondersteuning bij het inbedden van cultuureducatie in het door hen gekozen onderwijssysteem.

Resultaat van het traject:

Het team gaat nog dit schooljaar haar visie ontwikkelen en een beleidsplan schrijven. Om binnen hun onderwijsconcept cultuureducatie een vaste plek te geven, is ervoor gekozen om naast 'cognitieve' thema's ook cultuureducatieve thema's als uitgangspunt te nemen. Het idee is twee keer per schooljaar een kunstproject in verschillende stijlen te ontwikkelen ontwikkeld. Met eerste project *Potverdrie! De Bongerd hongert naar poezie!* gaan de disciplines letteren en beeldende vorming hand in hand.

Het project *Het Al Wafamuseum* in het Stadsdeelkantoor Bos en Lommer.

Het project *Potverdrie! De Bongerd hongert naar poezie.*

- **Het Bovenland kiest voor expressievakken**

Basisschool Het Bovenland is een katholieke basisschool in de Aker in Osdorp met 259 leerlingen. Na een periode van 5 jaar als dependance van een andere school is het sinds 1 augustus 2005 een zelfstandige school. De school is verdeeld over twee locaties en is gehuisvest in zogenaamde schoolwoningen. Uitstapjes, excursies en culturele activiteiten zijn vaste onderdelen van het onderwijsprogramma.

Situatie bij start traject:

Er is geen visie op cultuureducatie en geen beleidsplan. Juist op dat punt vraagt de school andere ondersteuning: het schrijven van het beleidsplan.

Resultaat van het traject:

Er is een interne werkgroep kunst en cultuur opgericht ten behoeve van de visie- en beleidsontwikkeling. Er zijn voor de werkgroep o.a. twee studiedagen georganiseerd in samenwerking met het Cobramuseum, het Van Gogh en het Stedelijk Museum. Resultaat is dat er een visie is ontwikkeld en een meerjarenbeleidsplan is opgesteld voor alle expressievakken inclusief cultureel erfgoed tot 2012. Er is geen project ontwikkeld.

- **De Roos slaat een brug tussen school en buurt**

Het project de Baarsjesbuurtkrant

De Roos is een openbare basisschool met 190 leerlingen, gevestigd in Oud-West. Bij de uitvoering van cultuureducatieve projecten ligt de nadruk op muziek, film, dans en theater en wordt daarin veelvuldig samengewerkt met Aslan, de Muziekschool, Cinekid en de Krakeling.

Situatie bij start traject:

De school heeft wel een visie op cultuureducatie geformuleerd maar nog geen beleidsplan opgesteld. De school geeft aan begeleid te willen worden bij het schrijven van het beleidsplan.

Resultaat van het traject:

Er is een eerste stap gezet richting het opstellen van een meerjarenbeleidsplan wat betreft heemkunde. Daarnaast is het project *Een brug tussen school en buurt* ontwikkeld met het doel dat de kinderen meer oog krijgen voor de eigen omgeving en zuiniger zullen omspringen met het cultureel erfgoed in hun buurt. Kinderen maken een buurtkrant en voorafgaand daaraan volgen ze allerlei foto- en schrijfworkshops en wandelingen in de buurt. Er is in dit

project samengewerkt met WG Kunst, Foam, Aslan, het Persmuseum en Kidsweek.

- **Holendrecht investeert in creatie**

De Holendrechtsschool in Zuidoost is een openbare school met 259 leerlingen. Er worden verschillende culturele activiteiten uitgevoerd waarbij de volgende disciplines aan bod komen: beeldende kunst, muziek, dans, drama, film en cultureel erfgoed.

Situatie bij start traject:

Er is een visie op cultuureducatie geformuleerd op deze school, maar het beleidsplan moet nog worden opgesteld. De school vraagt in het kader van het begeleidingstraject vooral om praktische ondersteuning bij het afstemmen van de activiteiten op het nog op te stellen meerjarenbeleidsplan.

Speciale editie!
19 september 2008

DeRoosBaarsjesKrant

"Trots op wie wij zijn, trots op wat wij doen"

Een brug tussen school en buurt

Gedurende vier weken in september hebben de kinderen van de groepen 6, 7 en 8 gewerkt aan het project "Een brug tussen buurt en school". In samenwerking met het Perisumuseum, FOAM en diverse kunstenaars werden allerlei workshops gevolgd. Een en ander moest leiden tot deze speciale uitgave van Kidsweek. Tijdens de workshops leerden de kinderen onder andere interviewen, een reportage maken, fotograferen en cartoon tekenen. De opgedane kennis werd gebruikt om op een spontane wijze contact te leggen met onder andere bewoners en winkeliers. Diverse winkels werden bezocht en sommige kregen zelfs een door de leerlingen vervaardigd kunstwerk in de etalage. Interviews werden gehouden met mensen van de Slatuinen en een van de managers van het Food Centre.

Het hele project werd door de jonge fotografen stijlvol vastgelegd. In deze uitgave van Kidsweek zijn verslagen en foto's van de diverse activiteiten te zien en te lezen. Met dit project wil De Roos proberen de contacten tussen de kinderen, de school en de buurt en haar vele bewoners zichtbaar te maken. De buurt vormt een belangrijk deel in het leven van de kinderen en de school maakt hier actief deel van uit. De kinderen hebben geprobeerd om voor hen speciale plekken te omschrijven en deze door foto's visueel te maken. Elk kind heeft zijn of haar eigen plek met die voor hem of haar zo speciale betekenis. Soms een speeltuin, soms een plekje in het park of soms gewoon de eigen straat. In deze uitgave vind je, in een speurtocht gegoten, veel van deze plekken. Om het begrip "brug" verder uit te werken is er tevens een wandeling vanaf de Jan van Galenstraat richting de Dam bijgevoegd waarbij de diverse, vaak historische, bruggen centraal staan.

Verder in deze krant

- De Slatuinen 2
- De Buik van Amsterdam 4
- Speurtocht door de buurt 8
- Winkels vlakbij De Roos 10
- Timo 12
- Rode Dierenfoto's 14
- Veel foto's 16

Fotomuseum Foam
 Afgelopen maandag zijn wij naar het Fotomuseum Foam geweest. We zijn daar begeleid door een mevrouw. We hebben daar geleerd hoe je foto's moet maken. We hebben daar ook heel veel mooie foto's gezien. Als je het leuk vindt kun je daarnaar toe gaan. Als je beroep foto's maken is, kun je naar Foam gaan om te bekijken hoe je goede foto's kunt maken. Als het je hobby is ook natuurlijk. Daar leer je er veel over. Dit is een kamer van het Foam. Hier hangen foto's van mensen of iets anders. Er hangen foto's op de begane grond en op de eerste etage. Ik heb op de eerste etage mooie foto's gezien. Twee vrouwen droegen dezelfde kleren en sieraden. Die vond ik heel mooi. Er waren ook stoere mannen die ook leuk waren. Er waren ook mooie zwart/wit foto's. Die hadden andere goede en bijzondere dingen en hadden andere kleuren.

Adres:
 Keizersgracht 609
 1017 DS Amsterdam
 T 31 (0)20 55 16 500
 F 31 (0)20 55 16 501
 E info@foam.nl
 Informatie: foam@foam.nl

Openings tijden:
 Dagelijks 10-18 uur, do/vr 10-21 uur
 Gesloten:
 1 januari, 30 april (Koninginnedag)

AGENDA

Vanaf vrijdag 19 september 2008 in basisschool De Roos:
 Een overzichttentoonstelling van het project "Een brug tussen school en buurt".
 Mijn Wijk (foto's van alle kinderen van groep 6, 7 en 8 over zichzelf in de buurt).
 De kleine stad (kunstwerken van de kinderen van groep 7 n.a.v. hun wandeltocht vanaf de Beltbrug de oude stad in).

Vanaf vrijdag 19 september 2008 Kunst in Winkels door groep 6 van De Roos.
 Te zien in Albert Heijn, Kooiker en brilmwinkel George de Jong.

Het project de *Baarsjesbuurkrant* van de openbare basisschool De Roos

Het project *Pesten* van de Holendrechtschool, leerkrachten voeren nu zelf meer projecten uit

Resultaat van het traject:

Er is een eerste aanzet tot het maken van een beleidsplan. Verder is het project *School en omgeving* ontplooid in samenwerking met de Stichting Educatieve Projecten. Het is een beeldend project voor de gehele school, gericht op taalverwerving en woordenschat uitbreiding, uitgaande van de belevingswereld van de kinderen. Leerkrachten worden hierbij gecoached door een vakdocent opdat zij ook bij toekomstige projecten taalgericht blijven en vanuit creatief pedagogisch/didactisch oogpunt projecten zullen kiezen. Er komt een vervolgtraject met dezelfde vakdocent.

- **Kingma maakt een wereld voor de leerling**

De Kingma is een school voor voortgezet speciaal onderwijs met 77 leerlingen en gevestigd in Zuidoost. Het gaat om zeer moeilijk lerende kinderen met een verstandelijke handicap of ernstige gedragsproblemen. De culturele activiteiten die op De Kingma worden uitgevoerd zijn zeer veel omvattend; van taalvorming tot fotografie, van museumbezoek, tot film, muziek en religie.

Situatie bij start traject:

De school is bezig met visieontwikkeling en maakt op adhoc basis het beleid voor cultuureducatie. De hulpvraag van deze school is zeer breed. De directie geeft onder andere aan ondersteuning te willen bij het indienen van aanvraag bij het Fonds, de uitbreiding van muziek- en theaterprojecten, het opstellen van het beleidsplan en structureren, de programmering van activiteiten en het herinrichten van themamiddagen.

Resultaat van het traject:

De visieontwikkeling is verder opgepakt en voor het opstellen van het beleidsplan zijn de eerste stappen gezet. Er is een breed programma ontwikkeld dat een jaar duurt. Het programma *De wereld van de leerling* is gericht op talent- en taalontwikkeling met workshops muziek, dans en drama, taal en beeldende vorming. Er wordt samengewerkt met Krater, Stichting Taalvorming, Muziekschool, Elleboog, mc/rapper Manu, beeldend kunstenaar Saïda Franken en Technika 10.

Het project *De wereld van de leerling* van de Kingmaschool

- **Klaverblad harkt 18 weken lang met tongharkers**

Het Klaverblad is een bijzondere school op levensbeschouwelijke grondslag. Deze school in Zuidoost wordt bezocht door 336 leerlingen. De culturele activiteiten op school betreffen voornamelijk muziek en beweging en museumbezoek.

Situatie bij start traject:

De visie op cultuureducatie is rond, de uitwerking in een beleidsplan is op hoofdlijnen. De school wil hulp bij het opstellen van een samenhangend kunst- en cultuurprogramma, het zoeken naar vakdocenten en het aanschaffen van benodigde materialen.

Resultaat van het traject:

Het beleidsplan is nog niet volledig afgerond. Het project *Tongharkers* zorgt ervoor dat alle 18 groepen op school gedurende 18 weken les in drama, muziek, en taalvorming krijgen door vakdocenten. Leerkrachten doen actief mee en worden gecoached zodat zij deze lessen kunnen verankeren in het onderwijsaanbod. Er wordt samengewerkt met de Stichting Taalvorming, MuziekCentrum Zuidoost, het stadsdeel en de basisschool Ru Paré.

Het project *Tongharkers* van het Klaverblad en de Ru Paré.

- **Op de Ru Paré is taal alles en alles taal**

De Ru Paré is een school voor openbaar onderwijs in stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld, met 370 leerlingen. De school ontplooit culturele activiteiten op het gebied van muziek, dans, beeldende vorming en drama.

Situatie bij start traject:

De school beschikt over een visie op en een beleidsplan voor cultuureducatie. De school heeft behoefte aan ondersteuning bij de implementatie van een geïntegreerd cultuureducatief programma, de organisatie daarvan en de financiering.

Resultaat van het traject:

Er is een fundament gelegd voor de uitvoering van een duurzaam meerjarenbeleid. Het cultuureducatieprogramma *Alles is Taal* is geïntegreerd in het curriculum waarbij de docenten met het oog op verankering intensief zijn begeleid. Het taalproject is gekoppeld aan workshops muziek, drama en beeldende kunst. Er is samengewerkt met de Stichting Taalvorming, Stichting Lijm en er vindt een uitwisseling plaats met basisschool het Klaverblad.

- **Sint Catharina laat de tcc-er niet meer gaan**

Deze katholieke school is verdeeld over twee locaties die min of meer beide als zelfstandige school opereren. De school in Zuideramstel heeft in totaal ongeveer 320 leerlingen. De culturele activiteiten die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden zijn theaterprojecten van de Krakeling, Muziekluisterlessen en themadagen over beeldende kunst, dans, drama en literatuur.

Situatie bij start traject:

Er ligt nog geen visie op cultuureducatie en nog geen beleidsplan. De school wil ondersteuning bij de uitwerking van het cultuureducatiebeleid, bij het organiseren van de financiën en bij de praktische uitvoering van projecten.

Resultaat van het traject:

Er zijn diverse werkgroepen aan het werk ten behoeve van de visie- en beleidsvorming. Er is tevens een schoolbreed project *Mijn buurt, mijn Amsterdam* ontwikkeld met als thema taal en poëzie. Het project strekt zich over de twee locaties heen en zorgt voor een onderlinge samenwerking die nog niet eerder tot stand was gebracht. Er wordt tevens samengewerkt met vele aanbieders waaronder WG Kunst, Foam en het Amsterdam Historisch Museum. De TCC-er is gevraagd zich voor langere tijd aan de school te verbinden.

Het project *Mijn buurt, mijn Amsterdam* van de St. Catharinaschool

- **De Spaarndammer kiest voor de verrijking van cultuur**

Deze openbare school in de Spaarndammerbuurt wordt bezocht door 115 leerlingen. Beeldende kunst en drama zijn de disciplines die op dit moment worden behandeld bij de culturele activiteiten met het Polanentheater en museum Het Schip.

Situatie bij start traject:

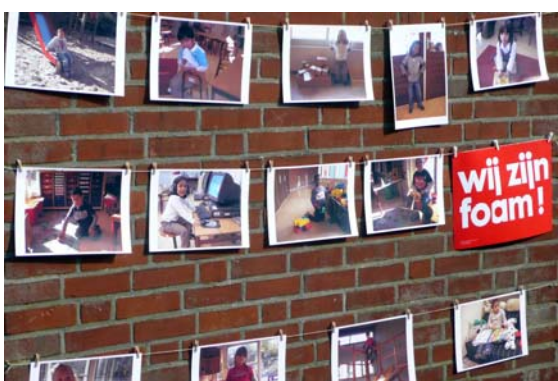
Er is nog geen visie ontwikkeld op cultuureducatie en een beleidsplan op dit terrein ontbreekt eveneens. De directie geeft aan bij het maken van een beleidsplan graag ondersteuning te willen. Verder moet er binnen het team een interne cultuurcoördinator worden gezocht en wil men assistentie bij het praktisch uitvoeren van het lopende cultuurproject.

Resultaat van het traject:

Door opnieuw een directiewisseling en andere onrust op school is het niet mogelijk geweest om met de visie en beleidsvorming een start te maken. Er is uiteindelijk ingezet op het organiseren van een project van een dag dat een impuls moet zijn voor het team en de leerlingen, om te laten zien hoe verrijkend cultuureducatie kan zijn. Met het project *Pimp mijn school* krijgen de kinderen de kans om hun school en daarmee ook hun leven op school kleur te geven. Er wordt samengewerkt met Foam en Accu. De samenwerking met Accu blijft om dat deze instantie ook de naschoolse activiteiten gaat ontwikkelen.

Het project *Pimp mijn school* van de Spaarndammerschool

Achtergrond van het stimuleringstraject

Cultuureducatie in Amsterdam

Scholen zijn van rijkswege verplicht aan de slag te gaan met cultuureducatie. Er wordt van schooldirecties verwacht dat ze cultuureducatiebeleid ontwikkelen dat wordt vertaald in de doorlopende leerlijnen van het lesprogramma. De school ontwikkelt of zoekt zelf het cultuureducatief aanbod dat het best op hun beleid en lesprogramma aansluit.

Binnen de gemeente Amsterdam is sinds 2006 een drie-eenheid actief, bestaande uit Mocca, de Voucherbank en het Amsterdams Fonds voor de Kunst (het Fonds of het AFK) die de scholen daarbij financieel en inhoudelijk ondersteunt. Daar waar Mocca de scholen vooral inhoudelijk ondersteunt, bieden de andere twee mogelijkheden en kansen op financieel gebied.

Motivatie

Het Fonds beheert het geld van de stimuleringsregeling Cultuur en School op basis waarvan scholen een subsidieaanvraag kunnen indienen voor de ontwikkeling en uitvoering van een cultuureducatief project. Instellingen en individuele kunstenaars kunnen financiering krijgen voor het creëren van een cultuureducatief aanbod dat ze al dan niet samen met een school ontwikkelen.

Sinds 2006 druppelt het aantal aanvragen van scholen bij het Fonds maar mondjesmaat binnen. In datzelfde jaar werd aan 35 scholen een budget toegekend voor in totaal een bedrag van circa 250.000 euro. In 2007 werd voor ongeveer hetzelfde budget aan 41 scholen een financiële bijdrage verleend. De stand van zaken in november 2008 is dat er 38 schoolaanvragen zijn goedgekeurd met een budget van ruim 300.000 euro.

Scholen ervaren dat cultuureducatie een steeds belangrijkere rol speelt in de ontwikkeling van leerlingen en een plaats heeft in beleidsterreinen als wijkontwikkeling, sociale cohesie en de brede school. Scholen blijken de intentie om cultuureducatieprojecten op te zetten en uit te voeren vaak niet door te zetten in concrete uitvoeringen. De uitvoering blijkt bij veel scholen op knelpunten te stuiten. De belangrijkste zijn:

- Te weinig kennis van en ervaring met het organiseren van projecten, onvoldoende kennis van het opdrachtgeverschap
- Onvoldoende draagvlak, binnen het schoolteam en van de directie, vaak door veel personeelwisselingen en onvoldoende kennis en uren omdat draagvlak te creëren
- Versnippering van het huidige programma zonder de mogelijkheid en kennis om daar samenhang in te brengen
- Onvoldoende ervaring met het schrijven en uitvoeren van beleid
- Onvoldoende kennis van budgettering van projecten en ervaring met het aanvragen van specifieke schoolbudgetten en subsidies.

Projectbeschrijving

De onderzoekspopulatie omvat 10 scholen die door Mocca zijn geselecteerd. Mocca vormt de spin in het web in Amsterdam als het gaat om de begeleiding van scholen bij cultuureducatie. Het team van Mocca heeft een goed inzicht in welke fase scholen zich wat betreft cultuureducatie bevinden. Zij hebben bij de start van het traject een overzicht gemaakt van de scholen die daarin nog de nodige hulp konden gebruiken. Uit een lijst van 180 scholen die op dat moment door Mocca werden begeleid, is een shortlist ontstaan van 37 scholen. Uiteindelijk zijn daar 10 scholen van overgebleven die én de hulp konden gebruiken én daar nadrukkelijk voor open stonden.

Gedurende de eerste periode is er nog een verschuiving geweest van een aantal scholen dat aanvankelijk wel wilde maar zich later bedacht. In het begin van het traject deden twee scholen voor voortgezet onderwijs (VO) mee, maar daarvan is er later een afgevallen. Bij de basisscholen is De Roos later in het traject gestapt omdat een andere basisschool zich terugtrok.

In totaal hebben tien scholen het traject doorlopen: 9 basisscholen en 1 school voor voortgezet speciaal onderwijs. De schoolpopulatie bestaat op acht van de tien vestigingen voornamelijk uit leerlingen met een multiculturele achtergrond. Twee scholen worden voor ongeveer de helft bezocht door autochtone leerlingen. De ligging van de scholen is verdeeld over de hele stad, maar vooral in de buitenring van Amsterdam. Het gaat om vijf openbare en vijf bijzondere scholen. Alle scholen voeren regelmatig culturele activiteiten uit op school. Vijf van tien scholen kunnen daarbij gebruikmaken van de expertise van een interne cultuurcoördinator (ICC).

Door het proces te volgen en te beschrijven kunnen de uitkomsten later op groepen van scholen worden toegepast. Tien te selecteren scholen worden intensief begeleid bij de opzet en implementatie van cultuureducatieprojecten, met inbegrip van het creëren van draagvlak en de planning en uitvoering van projecten. De begeleiding heeft een mix van:

- Coaching en begeleiding van de teams binnen de school door toegevoegde cultuurcoördinatoren (TCC-ers)
- Specifieke individuele begeleiding van ICC-ers
- Gemeenschappelijke training op verschillende thema's
- Ondersteuning bij het schrijven van beleidsstukken, van voorstellen en het identificeren, schrijven en indienen van subsidieaanvragen
- Ondersteuning bij het maken en uitvoeren van projectplannen en het kiezen van projecten

Werkwijze

Met tien scholen, twee per type knelpunt wordt een trajectafpraak gemaakt waaraan de directie, het team en het bestuur zich verbinden. Per 2 scholen wordt een TCC toegevoegd. De TCC-ers hebben ervaring met het werken met scholen en een expertise op het gebied van de uitvoering van cultuureducatie binnen een school. De 5 TCC-ers krijgen bij aanvang een scholing binnen Mocca door het Mocca-team en door externe specialisten. Daarna wordt een afspraak met de school gemaakt samen met de vaste Mocca accountmanager van de betreffende school. In samenspraak met de externe procesbegeleider wordt de vraag van de school helder gemaakt en een behandelplan met scholingen en werkvormen opgesteld. Op vaste momenten wordt met de procesbegeleider gekeken of de bedachte scholingen en werkvormen effectief zijn.

De ene school zal al een ervaren interne cultuurcoördinator hebben maar door personele wisselingen weinig steun vanuit de directie hebben terwijl de andere juist veel moeite heeft met het vinden van geld voor projecten. Een derde zal wellicht de meeste tijd moeten besteden aan het kweken van draagvlak en het zorgen voor actieve participatie van het schoolteam en de ouders. En soms zal het de vraag nog anders blijken dan in de eerste inventarisatie bleek.

Het project *Tongharkers* van het Klaverblad en de Ru Paré.

In alle gevallen zal de TCC-er samenwerken met een team binnen de school. Voorkomen moet worden dat de externe kracht het werk van de interne cultuurcoördinator overneemt. Kennisversterking van het schoolteam en structurele inbedding binnen de school staat voorop.

Toegevoegde coördinatoren

De begeleiding van de scholen wordt uitgevoerd door toegevoegde cultuurcoördinatoren, TCC-ers. Deze onafhankelijke deskundigen, allen ervaren op de relevante deelgebieden van de cultuureducatie, zullen tijdelijk in dienst zijn van Mocca maar onafhankelijk opereren. Dit garandeert de neutrale positie van Mocca in haar primaire dienstverlening: de ondersteuning van beleidsvorming en algemene beleidsimplementatie. De coördinatoren zullen aan het begin van het project door Mocca intensief worden getraind. De TCC-ers krijgen 2 scholen onder hun primaire verantwoordelijkheid en zullen de intensieve contacten met "hun" scholen onderhouden. Zij zullen ook elkaars specifieke kennis en ervaring gebruiken en met elkaar de collectieve training en begeleiding organiseren. Ze rapporteren aan de externe procesbegeleider, die verantwoording aflegt aan Mocca.

Voorwaarden en Selectie Scholen

Zoals gezegd is een essentiële voorwaarde voor de uitvoering van dit traject dat de resultaten significant, blijvend en overdraagbaar zijn. Significant in de zin dat het rendement op de investering in geld, tijd en energie duidelijk meetbaar en belangwekkend moet zijn. Blijvend in de zin dat na afloop van het begeleidingstraject een infrastructuur op de betreffende school moet staan die nog jaren meekan. En overdraagbaar in de zin dat andere scholen, die met vergelijkbare belemmeringen te maken hebben, toegang hebben tot de opgedane ervaringen en deze gemakkelijk zelf kunnen gebruiken. Gezien de korte looptijd van dit traject, van januari 2008 tot september 2008, is het een voorwaarde dat de meedoende scholen al een cultuureducatiebeleid hebben of dat binnenkort afronden. Daarnaast worden duidelijke afspraken gemaakt over hun bijdragen tijdens en na de het traject: meedoen aan de pilot is geen eenmalig vrijblijvend "cadeau". De scholen zullen verplichtingen aangaan met betrekking tot formatieruimte, interne financiering en beleid. Daarnaast zal worden geselecteerd op basis van de algemene toepasbaarheid van de ervaringen van de betreffende school voor andere scholen. Mocca heeft een longlist van scholen samengesteld. Deze scholen vormen volgens Mocca een goede afspiegeling vormen van de algemene Amsterdamse schoolpopulatie en van de knelpunten binnen de scholen.

Organisatie van het Project

Het project wordt medegefinancierd door het Amsterdams Fonds voor de Kunst. De tijdelijke toegevoegde coördinatoren voeren de trajecten uit onder coördinatie Mocca. Mocca doet het volgende:

- Selectie van de scholen
- Management en begeleiding van de toegevoegde coördinatoren
- Inhuur en management van een externe procesbegeleider
- Huisvesting en andere kantoorfaciliteiten voor de TTC-ers
- Samenstelling scholingsprogramma voor betrokken scholen
- Beschikbaar stellen van expertise en ervaring teneinde het functioneren van de TCC-ers te optimaliseren
- Uitrol van resultaten door de inzet van ambassadeur-scholen via netwerkbijeenkomsten, publicatie in print en via de website

Gezien de andere taken van Mocca hecht de organisatie aan neutraliteit ten opzichte van scholen en aanbieders. Mocca communiceert, in haar contacten met scholen, aanbieders en andere belanghebbenden dat project een samenwerking is met het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Het wordt door Mocca uitgevoerd maar het is geen onderdeel van het reguliere werk.

Het project *De wereld van de leerling* van de Kingmaschool

Het project *Tongharkers* van het Klaverblad en de Ru Paré.

De zeven belemmeringen voor implementatie

Wat hebben scholen precies nodig om een goed en kwalitatief cultuureducatiebeleid op te zetten? Dankzij de intensieve medewerking van tien scholen en het feit dat zes TCC-ers over een periode van zeven maanden gemiddeld een dag per week aan de scholen besteedden, ontstaat een goed beeld van wat de daadwerkelijke hobbels op de scholen zijn.

Aan kop staat het ontbreken van kennis en vaardigheden. Deze hobbel wordt veelvuldig genoemd bij zowel de scholen als de TCC-ers (in totaal 16 keer). Op de tweede plaats wordt het gebrek aan praktische ondersteuning genoemd (10 keer) en als derde staat de behoefte aan lesmateriaal (9 keer genoemd). Op vier staan de punten waarvan van te voren wellicht gedacht zou worden dat ze op de eerste plek zouden eindigen: geen tijd, geen geld en de spanningen die het oplevert binnen de school (7 keer genoemd). Op de vijfde plaats staat het gebouw als belemmerende factor (5 keer genoemd). De zeven punten uit de top 5 verdienen een nadere toelichting. Zowel de scholen als de TCC-ers hebben nader omschreven wat hiermee precies wordt bedoeld.

a. ontbreken kennis en vaardigheden

De scholen waarop wordt geopereerd missen de kennis en vaardigheden om cultuureducatie binnen de school vorm te geven. Er is daarbij geen onderscheid te maken tussen de scholen met of zonder ICC-er. Slechts in een geval heeft de ICC-er een cursus gevolgd voor interne cultuurcoördinator, voor het overig zijn het docenten, de interne begeleider of de brede schoolcoördinator die cultuureducatie in hun takenpakket hebben gekregen. In de praktijk betekent dit dat zij verantwoordelijk worden gesteld voor de organisatie en niet zozeer de beleidsvorming.

Het ontbreekt de scholen ten eerste aan basale kennis van cultuureducatie, zowel bij het team als bij de directie. Team en directie weten niet goed wat cultuureducatie inhoudt, hoe het ingevlochten kan worden in de lessen en wat er aan aanbod bestaat op dit gebied. De kennis is niet in huis om te komen tot het formuleren van een visie of het maken van beleid, laat staan het omzetten van beleid in de praktijk.

Daarnaast ontbreekt het de scholen aan kennis waar de nodige informatie kan worden verkregen.

De scholen beschikken verder niet over de vaardigheden om een cultuureducatieplan te schrijven, om een aanvraag bij het Fonds of bij andere instanties te doen en om contact te leggen met aanbieders en culturele instellingen. De meeste scholen hebben geen kennis van en toegang tot het netwerk van aanbieders.

De scholen hebben ook niet de vaardigheden en de tijd om het werk te structureren en te organiseren.

Cultuureducatie is geen apart vak maar het moet onderdeel zijn van de doorlopende leerlijnen. De meeste scholen uit dit traject zijn - nog - niet bij machte cultuureducatie in te passen in hun onderwijsconcept en lesprogramma. Het overzicht ontbreekt om een goede koppeling te maken tussen aan de ene kant de visie en het beleid op cultuureducatie en aan de andere kant het totale onderwijsbeleid en de onderwijspraktijk.

b. ontbreken praktische ondersteuning

Veel van de scholen zien het ontbreken van praktische ondersteuning als een flinke hobbel tot het welslagen van cultuureducatie op school. Het gaat hierbij om praktische hulp bij de uitvoering van projecten, bij het zoeken van en onderhandelen met aanbieders, het kiezen en ontwikkelen van activiteiten en het doen van subsidieaanvragen. Ook hier is geen onderscheid te maken tussen de scholen met of zonder ICC-er.

De hulpvraag van de scholen uit het traject zit vaak op het scheidsvlak van beleids- en praktische

ondersteuning. Ze vragen om assistentie bij het leren zien van de mogelijkheden en het maken van keuzes, het motiveren van het team, het helpen uitzoeken van de scholingsmogelijkheden voor het team en bij het uitzoeken van de mogelijkheden op financieel gebied. Het gaat om praktische ondersteuning waarbij er letterlijk veel werk uit handen wordt genomen en ondertussen veel inhoudelijke kennis wordt vergaard waarmee het beleid kan worden gemaakt of ondersteund.

c. ontbreken van lesmiddelen

De scholen voor VO beschikken over het algemeen over lesmaterialen voor beeldende vorming, muziek, dans, nieuwe media en literatuur. Film en drama scoren iets minder hoog. Op de basisscholen is er vooral materiaal voor lessen over beeldende kunst en muziek maar dit betreft slechts 4 van de 8 scholen.

Op de vraag of de scholen gebruikmaken van lesbrieven en -pakketten van culturele instellingen antwoorden 4 van de 5 VO-scholen en 3 van de 8 basisscholen met ja. Ongeveer de helft van deze scholen gebruikt ze wel maar past ze aan bij wat zij daarvan in de les nodig hebben.

Bij het ontbreken van lesmiddelen leggen de scholen uit het begeleidingstraject niet de nadruk op lesmethoden maar vooral op materiaal. Genoemd worden: snelle computers, beamers, smartboards, videocamera's, digitale fotocamera's, geluidsinstallatie, podiumverlichting en een los op te bouwen podium. Verder gaat het om knutselmateriaal, lesmateriaal beeldende vorming, materiaal voor muziek, drama en dans en om leesboeken. Acht van de 13 scholen noemen het ontbreken van deze materialen expliciet als belemmerend voor het geven van cultuureducatie. Dit punt wordt overigens vooral naar voren gebracht door de scholen zelf, slechts een TCC-er brengt dit in als belemmering.

d. tijdgebrek en werkdruk

Bij tijdgebrek en werkdruk gaat het letterlijk om het feit dat er te weinig tijd en te veel werk is. Directie en team vinden het enerzijds moeilijk zelf tijd te vinden voor cultuureducatie en anderzijds maken de scholen weinig tijd vrij door niet écht iemand met dit onderwerp te belasten. Vijf van de tien basisscholen heeft een ICC-er aangesteld, maar ook die personen geven aan in de knel te zitten gezien het paar uren dat zij hier formeel aan kunnen besteden.

Op de vijf scholen in het VO ontfermt zich in alle gevallen iemand over cultuureducatie: in drie gevallen de CKV-coördinator, op een is het de interne begeleider en op een school is het de hobby docent. De opgegeven tijdsbesteding van de coördinatoren in het VO verschillen erg van zo'n 2 dagen in de week (inclusief lesgeven) tot officieel 1 uur per week.

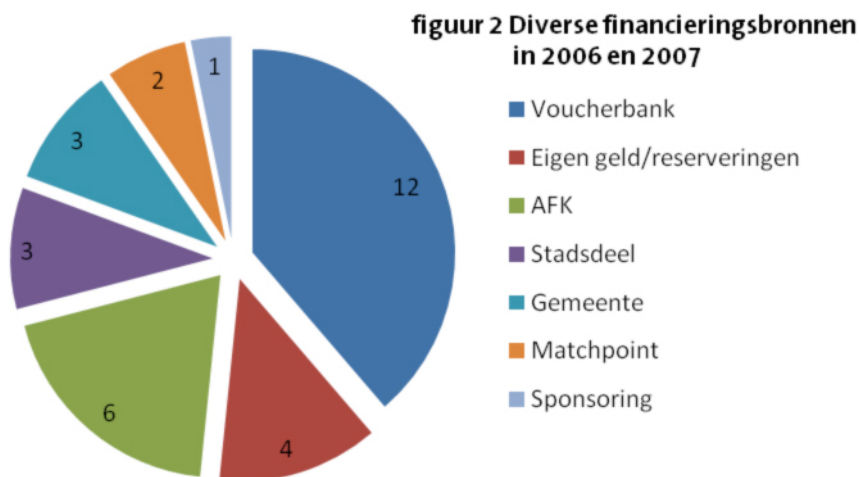
De ICC-ers staan er erg alleen voor. Steun van de directie en het team is er in theorie wel maar in de praktijk moeten ze het alleen voor elkaar zien te krijgen. Begeleiding van buiten of kennisuitwisseling met externen wordt daarom niet alleen zeer gewaardeerd, maar ook noodzakelijk geacht. Het is niet voor niets dat 12 van de 13 geënquêteerde scholen zegt ook al in het verleden externe ondersteuning te hebben ingeroepen bij de beleidsvorming en soms ook de uitvoering. Tien scholen hebben hierbij gebruik gemaakt van de expertise van Mocca, twee scholen hebben de ondersteuning van Matchpoint. Uit de cijfers van Mocca blijkt dat zij 80% van de basisscholen en bijna 70% van de scholen voor voortgezet onderwijs op het gebied van de beleidsvorming ondersteuning bieden.

e. ontbreken van financiële middelen

De meeste scholen bekostigen de activiteiten in eerste instantie uit de middelen die ze van OCW ontvangen. Alle scholen voor primair onderwijs ontvangen met ingang van dit jaar automatisch € 10,90 per leerling. De scholen in het voortgezet onderwijs ontvangen met ingang van 2008 voor alle leerlingen - van brugklas tot zesde klas, van praktijkonderwijs tot VSO en van VMBO tot en met gymnasium - een gratis cultuurkaart (vervanger van de CKV-bonnen). Op de cultuurkaart staat jaarlijks een bedrag van 15 euro die individueel of gezamenlijk met de school gebruikt kan worden.

Opvallend is dat, op een school na, alle scholen naast de bovengenoemde OCW middelen gebruik hebben gemaakt van het budget van de Voucherbank. Een enkele school heeft een subsidie gekregen van het stadsdeel en er zijn drie scholen die jaarlijks uit eigen geld een bijdrage leveren aan de pot cultuureducatie. Drie scholen hebben al eens een subsidie gekregen van het Fonds. Een school heeft voor cultuureducatie gebruik gemaakt van sponsoring door de Rabobank (zie figuur 2).

Zes scholen vinden dat financiën een belemmering vormen voor het opzetten van een kwalitatief goed cultuureducatiebeleid. Het ontwikkelen van projecten, het inhuren van mensen en het bijscholen van je personeel op het gebied van cultuureducatie kost nu eenmaal geld, en dat is niet beschikbaar. Ook het budget van de Voucherbank schiet daarbij te kort.

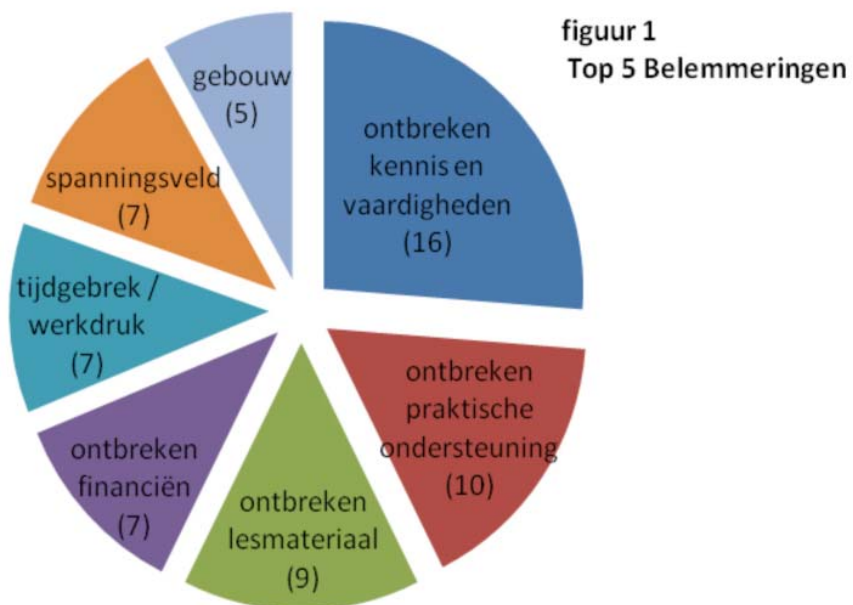
f. spanningsveld met de andere taken en zaken op school

Op verschillende scholen wordt cultuureducatie nog altijd als iets extra's beschouwd. Er wordt letterlijk gezegd dat het onrust geeft op school. Leerkrachten zien het als iets dat los staat van het normale lesprogramma. Ze ervaren het als een taakverzwaring, juist omdat het niet verweven is met de rest van het onderwijs. Op veel scholen heeft het onderwerp, mede daarom, geen prioriteit en het blijft bij incidentele activiteiten.

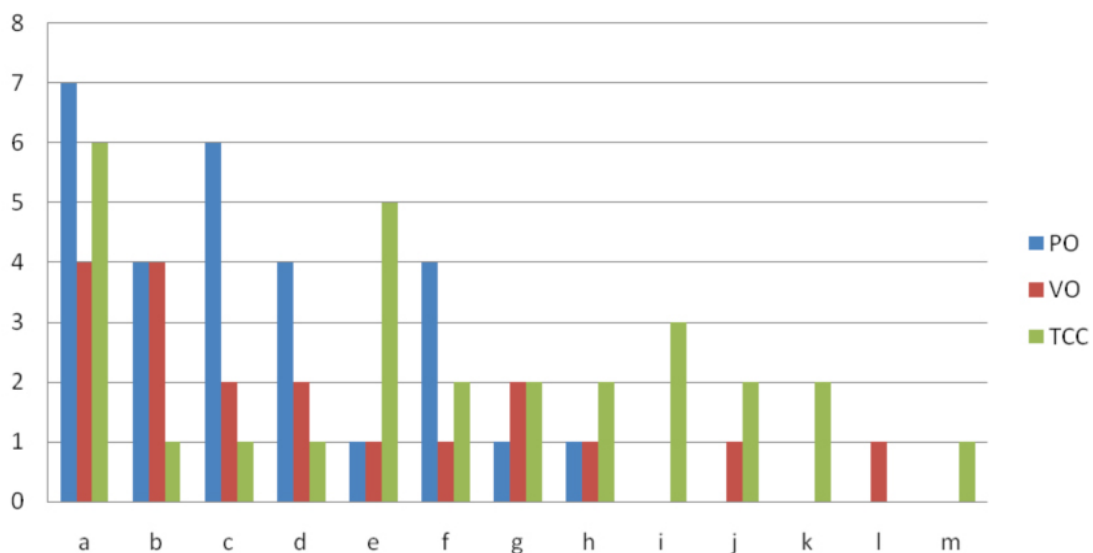
Een school vertelt dat de wijze waarop cultuureducatie als doorlopende leerlijn in het onderwijs moet worden opgenomen op gespannen voet staat met de methodes voor rekenen en taal. Een andere school geeft aan dat het fysiek en organisatorisch moeilijk is om het cultuureducatiebeleid schoolbreed op te zetten. Dit komt omdat de school letterlijk verdeeld is over twee gebouwen en het onderwijs en de teams voor de onder- en bovenbouw volledig zijn gescheiden.

g. het gebouw

Twee scholen zijn verdeeld over twee gebouwen waarbij er eigenlijk geen ruimte is voor gezamenlijke opvoeringen. De gebouwen zijn zo klein dat ouders zelfs niet kunnen worden uitgenodigd bij schooluitvoeringen. Een andere school doet dit in de hal, maar spreekt ook over ruimtegebrek voor schoolpresentaties. Voor muzieklessen wordt een zaaltje in het buurthuis gehuurd in verband met geluidsoverlast voor de andere klassen. Over het algemeen hebben de scholen wel de ruimte maar niet de middelen om een presentatie of opvoering optimaal te laten verlopen (zie b. ontbreken lesmiddelen). In tabel 1 zijn deze zeven en nog vijf andere belemmeringen grafisch in beeld gebracht. In de tabel wordt zichtbaar hoe vaak de punten zijn genoemd in de enquête van de basisscholen (8), de scholen voor VO (5) en de TCC-ers die op 10 van deze scholen actief zijn geweest.

tabel 1 Aantal door scholen en TCC-ers genoemde belemmeringen bij het opzetten en inbedden van cultuureducatie

Onderzoeksverslag de 'vertaalslag van beleid naar praktijk'

Gedurende de uitvoering van het traject is onderzoek verricht naar de processen die zich afspeelden op de tien scholen de meededen aan het project. Dit is gebeurd door het uitzetten van een enquête op de scholen, door het uitvoeren van diepte-interviews met de door Mocca aangestelde TCC-ers, het bijwonen van de groepsessies waarin het verloop van de projecten werd besproken en het doorspitten van de documentatie van het traject. Daarnaast heeft een aantal gesprekken plaatsgevonden met de projectleiders van Mocca en het Fonds.

De vragen uit de schoolenquêtes zijn gericht op het boven water krijgen van de belemmeringen. Aan de hand van dertig vragen is op school informatie verzameld over de visie- en beleidsvorming, de activiteiten, het materiaal en de lesmethoden en financiën.

Met de TCC-ers is afzonderlijk een uitgebreid gesprek gevoerd over wat de gang van zaken is op de eigen locaties. Aan de hand van een vast vragenformulier met 20 vragen lichten zij de specifieke problematiek van de school en hun aanpak toe. Het is een inventarisatie van welke activiteiten en middelen zij nodig achten om de doelen te bereiken, waar wat hun betreft de hulpvraag ligt en waar de belemmeringen liggen.

De TCC-ers zijn als externe deskundige verbonden aan de verschillende scholen en geven als relatieve buitenstaander hun visie op wat zich rondom cultuureducatie afspeelt. De vragen uit de schoolenquêtes zijn beantwoord door iemand van de school zelf. Dankzij de combinatie van schoolenquêtes en de diepte-interviews met de TCC-ers ontstaat een compleet beeld van de angelen klemmen op de verschillende scholen, welke stappen zijn ondernomen en wat er precies is bereikt met dit traject.

De onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie omvat 10 scholen die door Mocca zijn geselecteerd. Mocca vormt de spin in het web in Amsterdam als het gaat om de begeleiding van scholen bij cultuureducatie. Het team van Mocca heeft een goed inzicht in welke fase scholen zich wat betreft cultuureducatie bevinden. Zij hebben bij de start van het traject een overzicht gemaakt van de scholen die daarin nog de nodige hulp konden gebruiken. Uit een lijst van 180 scholen die op dat moment door Mocca werden begeleid, is een shortlist ontstaan van 37 scholen. Uiteindelijk zijn daar 10 scholen van overgebleven die én de hulp konden gebruiken én daar nadrukkelijk voor open stonden.

Gedurende de eerste periode is er nog een verschuiving geweest van een aantal scholen dat aanvankelijk wel wilde maar zich later bedacht. In het begin van het traject deden twee scholen voor voortgezet onderwijs (VO) mee, maar daarvan is er later een afgevallen. Bij de basisscholen is De Roos later in het traject gestapt omdat een andere basisschool zich terugtrok.

In totaal hebben tien scholen het traject doorlopen: 9 basisscholen en 1 school voor voortgezet speciaal onderwijs. De schoolpopulatie bestaat op acht van de tien vestigingen voornamelijk uit leerlingen met een multiculturele achtergrond. Twee scholen worden voor ongeveer de helft bezocht door autochtone leerlingen. De ligging van de scholen is verdeeld over de hele stad, maar vooral in de buitenring van Amsterdam. Het gaat om vijf openbare en vijf bijzondere scholen. Alle scholen voeren regelmatig culturele activiteiten uit op school. Vijf van tien scholen kunnen daarbij gebruikmaken van de expertise van een interne cultuurcoördinator (ICC).

De schoolenquête is door negen van de tien scholen ingevuld. De diepte-interviews zijn gehouden met zes TCC-ers over de werkzaamheden op alle tien de scholen. Omdat in de zoektocht naar de belemmeringen het voortgezet onderwijs in deze pilot onderbelicht dreigde te raken – zeker toen een van de twee VO-scholen niet meer wilde participeren - is besloten vier VO-scholen extra over dit onderwerp te interviewen aan de hand van dezelfde enquête als bij de andere scholen.

De verankering

De TCC-ers hebben tijdelijk het gat van kennis en vaardigheden en het gebrek aan praktische ondersteuning gedicht. Tegelijkertijd hebben ze gewerkt aan de overdracht van hun kennis en kunde. De TCC-ers hebben immers als taak meegekregen de uitvoering van cultuureducatie op de tien scholen te versterken door duurzame verbetering van de interne competenties. Tijdens het onderzoek is geïnventariseerd in hoeverre zij daarin zijn geslaagd. Het zorgen voor een beter gebruik van de AFK-subsidiemogelijkheden maakt daar onderdeel van uit. Daarnaast is het de bedoeling dat de opgebouwde kennis overdraagbaar is aan andere scholen.

Duurzame verbetering interne competenties

Bij de analyse van de werkzaamheden van de TCC-ers wordt duidelijk dat het werk op iedere school kan worden omschreven als *het maken van de vertaalslag van beleid naar praktijk*.

De werkzaamheden die de TCC-ers verrichten zijn beleidsinhoudelijk en praktisch van aard. Het eerste dat de meeste TCC-ers noemen als gevraagd wordt naar hun specifieke inbreng, is structureren en organiseren van al het werk dat met cultuureducatie is gemoeid. De overige inbreng bestaat uit het begeleiden en coachen van de persoon die met cultuureducatie is belast, het verbeteren van de interne communicatie, het openen van de deur naar het netwerk van aanbieders en het zorgen voor de aansluiting van de cultuureducatieve activiteiten op het onderwijsconcept. In het geval er al projectplannen zijn worden deze teruggebracht tot reële uitvoerbare plannen. In het geval er nog geen enkel beleid of activiteitenplan ligt zorgt de TCC-er ervoor dat de beleidsformulering in gang wordt gezet.

De werkverdeling van de TCC-ers en de scholen is op elke locatie verschillend. De gemene deler hierbij is dat de rol van de TCC-er vooral adviserend, coördinerend en coachend is. De beleidsvorming wordt zoveel mogelijk door de scholen gedaan, de TCC-er begeleidt dit procesmatig en inhoudelijk. De inbreng van de TCC-ers wordt over het algemeen als positief ervaren. Juist het feit dat het gaat om een externe persoon is het mogelijk vaste patronen te doorbreken en de interne verhoudingen op te schudden. Zonder er telkens op uit te hoeven worden de kennis en vaardigheden gevraagd en ongevraagd wekelijks de school ingebracht.

Op de vraag of de TCC-er het gevoel heeft met dit project iets blijvends neer te zetten is vrijwel iedereen positief. Door het opstellen van stappenplannen en draaiboeken en het instellen van interne werkgroepen zijn de werkzaamheden zodanig gestructureerd dat de scholen hieraan makkelijk een vervolg kunnen geven. De TCC-er heeft de school, in de persoon van de ICC-er of een werkgroep, zoveel mogelijk in het hele traject betrokken zodat er direct sprake was van overdracht van kennis en vaardigheden. Op veel scholen is op deze manier de vlam aangewakkerd met de bedoeling dat de school het vuur nu zelf brandende houdt.

Bij acht van de tien scholen wordt er na afloop van het traject gesproken over een gemotiveerder, meer geïnspireerd en een beter toegerust team en directie waardoor er structureel gewerkt kan gaan worden aan de verankering van cultuureducatie binnen de school. Of dat nu gaat om beleid maken of beleid uitvoeren, de basis is dankzij het deelnemen aan dit traject gelegd. De opdracht om de interne competenties te versterken lijkt voor deel te zijn volbracht, maar in de toekomst zal moeten blijken of de scholen daadwerkelijk beter zijn toegerust en de ingezette koers voortzetten.

Subsidie aanvragen bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst

Het beeld dat de scholen van het Fonds hebben is dat het een hoogdrempelige organisatie is waar educatieve initiatieven weinig voet aan de grond krijgen. Dit in tegenstelling tot wat het Fonds wil uitdragen. Tijdens het gesprek met het Fonds blijkt dat juist bij de beoordeling van aanvragen van scholen de lat niet te hoog wordt gelegd. Zeker bij zwakke scholen vindt het Fonds het belangrijk aan te sluiten bij de wens van de scholen. Het Fonds vindt het vanzelfsprekend dat voor scholen het accent niet altijd zwaar op het element cultuur ligt en dat in hun projectaanvragen cultuureducatie wordt gekoppeld aan doelen die te maken hebben met taalvorming en/of sociaal emotionele vorming.

Van de 13 scholen die de enquête hebben ingevuld, hebben er vier in het recente verleden een aanvraag bij het Fonds gedaan die is gehonoreerd. Daarvan geeft een school aan dit niet zelf te hebben gedaan maar de aanbieder waarmee ze het project uitvoerden.

De scholen die nog nooit een aanvraag hebben gedaan stellen dat het doen van een subsidieaanvraag te veel tijd kost, of het nu bij het Fonds is of niet. De procedures worden te ingewikkeld gevonden en het brengt veel schrijfwerk met zich mee waarvoor geen tijd is en waarvoor niet altijd de vaardigheid aanwezig is.

Een school geeft aan dat de indruk bestaat dat projecten vernieuwend moeten zijn. Dit is voor scholen niet altijd mogelijk; ook een niet vernieuwend project kan van grote waarde zijn. Dit geldt ook voor de min of meer gestelde eis dat het project moet zijn ingebed in een breder beleid met doorlopende leerlijnen. Niet alle scholen zijn al zover, terwijl deze projecten daartoe juist wel een aanzet toe kunnen geven. Ook dat projecten naast de inhoudelijke en artistieke kwaliteit ook voldoende educatieve en/of pedagogische kwaliteiten in zich moeten dragen roept vragen op. Hier speelt altijd de discussie over wat kwaliteit precies inhoudt. Voor het onderwijsgedeelte zijn de scholen wel in staat dit te beoordelen, maar of een project artistiek inhoudelijk voldoende kwaliteit heeft, niet. Er is hiervoor nergens een leidraad beschikbaar.

De TCC-ers hebben het doen van een aanvraag bij het Fonds als inspannend ervaren. TCC-ers zijn over het algemeen redelijk ingevoerd in de wereld van subsidieaanvragen maar de formulieren van het Fonds worden als ingewikkeld ervaren en de richtlijnen maken niet altijd duidelijk hoe gedetailleerd het projectvoorstel moet zijn.

Nadat de projectaanvragen waren ingediend bij het Fonds beantwoordde het Fonds deze met een groot aantal vragen over de inhoud van het project en/of de aanbieders die bij het project betrokken waren. Vragen waarvan van te voren niet duidelijk was dat die informatie geleverd moest zijn. Het uitzoeken van de details vraagt veel tijd en inspanning die een ICC-er normaal gesproken niet zal hebben.

In het gesprek met het Fonds werd aangegeven dat de kwaliteit van de aanvragen van scholen vaak te wensen over laat. Daarmee wordt niet bedoeld de artistiek inhoudelijke kwaliteit maar dat de aanvragen inhoudelijk onduidelijk zijn geformuleerd en niet alle gegevens bevatten die nodig zijn om de aanvraag te kunnen beoordelen. Soms is de beschrijving van het project te summier of te rommelig, soms mist de begroting of is er geen goede toelichting op de cijfers.

Op de vraag of de aanvragen van de scholen uit het begeleidingstraject wel voldoende konden worden beoordeeld wordt geantwoord dat de ook hier de kwaliteit wat achterbleef. Het was bijvoorbeeld lang niet duidelijk hoe het project aansloot op het schoolplan, waarom voor bepaalde aanbieders werd gekozen of wat de leerdoelen eigenlijk waren. Dat ontbrak er nog wel eens aan. Vooral als het gaat om dure projecten zullen de doelen en de aanpak goed uiteengezet moeten worden.

De tijdsdruk heeft de meeste TCC-ers aan het eind van het traject parten gespeeld. Dit heeft een goede overdracht van de laatste fase - het voor 1 juli doen van een subsidieaanvraag bij het Fonds - op de meeste scholen in de knel gebracht. Het maken van de vertaalslag van beleid naar praktijk kostte dusdanig veel tijd dat het maken van het projectvoorstel en het doen van de aanvraag bij het Fonds voornamelijk op het bordje

van de TCC-er is komen te liggen. Om de deadline te halen heeft Mocca hier bewust voor gekozen. De grote winst daarvan is dat het bij negen van de tien scholen gelukt is een subsidieaanvraag te doen die alle negen door het Fonds zijn toegekend. Het nadeel is dat in deze fase weinig gewerkt is aan de overdracht van de kennis die ervoor nodig is om een aanvraag in te dienen, terwijl alle TCC-ers aangeven dat die kennis juist zo belangrijk is voor een school. Daarvoor zou dus nog een extra inspanning verricht moeten worden.

Olievlekwerking

Een van de doelen van het traject is ervoor te zorgen dat er een olievlekwerking teweeg wordt gebracht. Dat kan op twee manieren: door middel van de school die op dit gebied de samenwerking zoekt met andere scholen of door Mocca die de opgedane kennis en vaardigheden gaat inzetten op andere scholen.

Voor wat betreft de samenwerking met andere scholen kan gezegd worden dat die weinig op gang is gekomen. Binnen het traject zijn twee scholen met elkaar opgetrokken omdat tijdens het proces bleek dat beide wilden inzetten op taal. Het gaat hier dus niet om een samenwerking in de buurt of met een school van hetzelfde bestuur, maar om een samenwerking op puur inhoudelijke gronden die geïnitieerd is door de TCC-ers.

Scholen die bestaan uit meerdere vestigingen blijken moeite te hebben om tot een onderlinge samenwerking te komen. Het traject heeft hier een positieve bijdrage aan kunnen leveren door de vestigingen nader tot elkaar te brengen en ervoor te zorgen dat er wél een schoolbreed beleid kwam en een project dat voor de gehele schoolpopulatie bedoeld was.

Voor het overige blijven de scholen uit het traject op hun eilandje. Wellicht dat er op andere terreinen samenwerkingsverbanden zijn, maar in het kader van cultuureducatie gebeurde dat vooralsnog niet maar is het ook nog te vroeg om dit werkelijk te kunnen constateren.

Er is veel kennis vergaard over hoe de aanpak moet zijn op vergelijkbare scholen. De werkwijze bij het opstellen van een beleidsplan, het bij elkaar brengen van de verschillende partijen, het op gang brengen van de interne communicatie en het bruggen slaan naar de aanbieders zijn stappen die op deze tien scholen intensief zijn doorleefd en vastgelegd. De projectplannen zijn in theorie te gebruiken als blauwdruk bij andere scholen, al zal de uitvoering op elke locatie weer anders zijn. De kennis is binnen Mocca verankerd door de accountmanagers van de scholen voortdurend op de hoogte te houden van de stappen die zijn ondernomen.

Bronnen

Cultuureducatie in Amsterdam - Damen en Haanstra, maart 2006

Hoofdlijnen Kunst en Cultuur 2009 - 2012, gemeente Amsterdam

Jaarverslag Amsterdams Fonds voor de Kunst 2005

Jaarverslag Amsterdams Fonds voor de Kunst 2006

Kerncijfers 2003 - 2007, mei 2008

Netwerken en verbindingen: arts and cultural education in The Netherlands, mei 2007 Anne Bamford

Tendrapportages Mocca 2006, 2007 en 2008

Bijlage 1

Nulmeting onderzoek scholen

e nulmeting betreft een inventarisatie van de situatie waarin de scholen bij de start van de pilot verkeren. Het gaat om de vraag waar de school staat als het gaat om cultuureducatie. De vragen zijn verdeeld in vijf categorieën: beleid, activiteiten, expertise, materiaal en lesmethoden en financiën.

Schoolgegevens

Schoolnaam:
 Adres:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E- mailadres:
 Website:
 Leerlingenaantal:
 Samenstelling schoolpopulatie:
 Formatieplaatsen:
 Personeelsleden:
 Denominatie: rk/pc/openbaar/islamitisch/anders namelijk.
 Onderwijskundig systeem: dalton/jenaplan/OGO/montessori/vrije school/anders namelijk.
 Schoolbestuur:

Beleid

1. Heeft de school een visie op cultuureducatie geformuleerd?

nee/ja

Indien nee, wat wil de school met cultuureducatie bereiken?

Zo ja, wat houdt de visie in?

2. Heeft de school een beleidsplan cultuureducatie opgesteld?

Nee

Nee, maar er is wel een uitwerking op hoofdlijnen*.

Ja*

* Wat zijn de speerpunten?

Zo ja, voor welk werkmodel is gekozen?

(cultuur)carrousel

jaarlijkse manifestaties

doorlopende leerlijn

op projectbasis

ander model, namelijk

3. Bestaat er binnen het team draagvlak voor cultuureducatie?

Nee

Ja

Eventuele toelichting:

4. Heeft de school externe ondersteuning gekregen c.q. ingehuurd op het gebied van de beleidvorming?

nee

zo ja, welke?

5. Waar heeft de school op dit moment het meest behoefte aan als het gaat om het opzetten en uitvoeren van cultuureducatiebeleid? (omschrijven hulpvraag).

Activiteiten

6. Heeft de school in de laatste twee schooljaren (2005/2006 en 2006/2007) cultuureducatieve activiteiten ondernomen?

- nee/ja
 zo ja, welke?

Onderbouw: Middenbouw: Bovenbouw: Op schoolniveau:

7. Welke disciplines zijn daarbij aan bod gekomen?

Beeldende kunst Muziek Dans Drama
Literatuur Film Nieuwe media
Overig, namelijk

8. Hadden de activiteiten betrekking op de directe (ruimtelijke) omgeving? (inbedding in de wijk)

- nee/ja
zo ja, op welke manier?

9. Worden de activiteiten na afloop geëvalueerd?

- nee/ja
Zo ja, is er een schriftelijke weergave van deze evaluatie? Ja
 Nee, heeft mondeling plaatsgevonden.

Zo ja, op welke aspecten is daarbij het accent gelegd?

Groepsbeleving
Educatieve waarde
Binding
Continuïteit leerproces
Artistieke kwaliteit
anders namelijk

10. Heeft de school gebruik gemaakt van externe ondersteuning bij de uitvoering van de activiteiten?

- nee/ja
zo ja, door: 0 schoolbegeleidingsdienst 0 onderwijsbureau
 0 cultuurmakelaar
 0 gemeente/stadsdeel 0 anders namelijk

11. Is er op cultuureducatief gebied sprake van samenwerking met andere scholen?

- nee/ja
zo ja, met welke en op wat voor manier komt deze samenwerking tot uiting?

12. Is er op cultuureducatief gebied sprake van samenwerking met culturele instellingen?

- nee/ja
zo ja, met welke en op wat voor manier komt deze samenwerking tot uiting?

Expertise

13. Heeft de school een interne cultuurcoördinator?

Zo nee, is er iemand binnen de school belast met de coördinatie van dit beleidsterrein? (wie?) Zo ja, heeft deze persoon hiervoor een ICC opleiding gevolgd? (achtergrond) 14. Heeft de school een docent/of docenten in dienst die beschikt/beschikken over een specifieke expertise als muziek, drama of beeldende kunst?

- nee/ja
zo ja, welke expertise en hoe breed wordt die op de school ingezet? 15. Heeft de school behoefte aan extra expertise op school om het cultuureducatiebeleid goed op te zetten en uit te voeren?

- nee/ja

Zo ja, aan welke?

Materiaal en lesmethoden

16. Beschikt de school over (les)materialen en worden ze ook gebruikt?

- voor beeldende kunst? aanwezig: ja/nee gebruikt: ja/nee
- voor muziek? aanwezig: ja/nee gebruikt: ja/nee
- voor dans? aanwezig: ja/nee gebruikt: ja/nee
- voor drama? aanwezig: ja/nee gebruikt: ja/nee
- voor film? aanwezig: ja/nee gebruikt: ja/nee
- voor nieuwe media? aanwezig: ja/nee gebruikt: ja/nee
- voor literatuur? aanwezig: ja/nee gebruikt: ja/nee

17. Ontbreekt het de school aan bepaalde middelen?

nee/ja

Zo ja, welke?

18. Heeft de school een aparte ruimte (aula, gemeenschapsruimte, gymzaal) voor het uitvoeren van gemeenschappelijke culturele activiteiten?

ja/nee

Indien nee, vormt dit een belemmering voor het uitvoeren van gemeenschappelijke activiteiten? ja/nee

19. Wordt cultuureducatie in de school verbonden met andere vakken zoals aardrijkskunde, rekenen en taal?

nee/ja

Zo ja, met welke vakken?

20. Kan er op uw school worden gesproken van een doorlopende leerlijn of vindt cultuureducatie vooral ad hoc plaats in losse projecten?

Doorlopende leerlijn voor Onderbouw Middenbouw Bovenbouw School als geheel

Incidentele projecten Geen van beide, namelijk

21. Maakt de school gebruik van bepaalde lespakketten van culturele instellingen?

nee/ja

Zo ja, welke?

22. Heeft de school behoefte aan (meer) 'kant-en-klare' lesbrieven en lespakketten?

nee/ja

Zo ja, op welk gebied?

Financiën

23. Wat is het budget dat de school jaarlijks ongeveer beschikbaar heeft voor cultuureducatie?(indicatie)

24. Heeft de school wel eens een subsidieaanvraag gedaan bij een van de volgende instanties?

Amsterdams Fonds voor de Kunst (Cultuur en School)?

bij een ander fonds, namelijk

gemeente/provincie

bij het bedrijfsleven (sponsoring)

bij geen enkele

Indien uw verzoek is gehonoreerd:

in welk jaar was dat en hoe groot was het budget?

25. Indien de school nooit een subsidieaanvraag heeft ingediend, waarom niet?

26. Heeft de school wel eens gebruik gemaakt van het budget van de voucherbank?

nee/ja

Indien nee, waarom niet?

Zo ja, waaraan is het besteed en wat was de omvang van het budget

27. Vormen de financiën een belemmering voor het opzetten van een kwalitatief goed cultuureducatiebeleid?

Nee, want

Ja, want

28. Zijn er andere belemmeringen voor het opzetten van een kwalitatief goed cultuureducatiebeleid?

Nee

Ja, namelijk

29. Kunnen er in het kader van een eventuele samenwerking met andere scholen of culturele instellingen meerjarige afspraken worden gemaakt op financieel terrein?

Nee

Ja

Toelichting:

30. Kunnen er in verband met de continuïteit van cultuureducatie op school, meerjarige plannen gemaakt worden op financieel terrein?

Nee

Ja

Toelichting:

Bijlage 2

Vragenlijst Toegevoegde Cultuurcoördinator *Meer Cultuur op School*

Naam TCC-er:

Naam school:

Contactpersoon school:

1. Wat is jouw expertise die je op beide scholen inzet?
2. Begin april is er een nieuwe directeur gekomen. Hoe schat je zijn rol in? Heeft hij vertrouwen van het team?
3. Noem per school een top drie van zaken die in jouw ogen het ontwikkelen van een meerjarig cultuureducatie op dit moment het meest in de weg staan.
4. In hoeverre zijn deze zaken (door jou) op te lossen?
5. Welke hobbels zijn tot nu toe het grootst?
6. Met welke inbreng weet jij de boel vlot te trekken?
(tactisch, vakinhoudelijk, etc.)
7. Wat waren voor jou de meest cruciale momenten in het proces tot nu toe?
(in positieve en negatieve zin)
8. Wat is kort samengevat het verschil tussen beide scholen?
9. In de nulmeting is aangegeven waar ze het meest behoefte aan hebben (hulpvraag). In hoeverre is dat voor jou een leidraad geweest bij het bepalen van je aanpak? Of werk je meer vanuit een eigen inzicht in de behoeften van de school?
10. Waar zouden de scholen, op het moment dat jij de school weer gaat loslaten, in jouw ogen het meest bij gebaat zijn: 0 Lespakketten 0 Vakdocent 0 Een ICC-er 0 Anders nl.
11. Welke aanbevelingen heb je op dit moment voor de school?
12. Denk je dat je op een traject als Meer cultuur op school werkt aan de drie doelen? (Duurzame verbetering interne competenties (meer kwaliteit en continuïteit), beter gebruik van de subsidiemogelijkheden van het Fonds door kennisvergroting en duurzame kennisdeling tussen scholen)
13. Ben je zelf voldoende ingevoerd in de regelingen van het Fonds (en moet je dat als TCC of ICC-er eigenlijk wel zijn)?
14. Bij beide scholen is er geen enkele samenwerking met andere scholen gaat dat nu wel gebeuren?
15. Maken de projecten die nu worden geïnitieerd deel uit van een meerjarig cultuurbeleid of is dit toch meer een losstaand project om de school te enthousiasmeren?
16. Werkverdeling. In hoeverre wordt het voorbereidende werk voor de projecten die nu geïnitieerd zijn door jou gedaan en door de school?
17. Op welke wijze of in hoeverre wordt er gewerkt aan de overdracht van jouw taken?
18. Hoe zou je je eigen rol op de scholen willen omschrijven?
19. Heb je het gevoel dat je iets blijvends neerzet?
20. Wat zijn volgens jou de belangrijkste succesfactoren?

